

Opråb til kommunerne

Brug planloven til at passe på kulturarven!

Kulturarven i form af historiske bygninger, pladser og kulturlandskaber er under pres og trues af forfald. Forkert og ufølsom håndtering ses alt for ofte. Men hvis kommunerne vil, så har de i planloven værktøjerne til at passe på kulturarven.

Kulturarv er en betydningsbærende ressource, både økonomisk, socialt og miljømæssigt. Men vækst og bevaring er ikke nødvendigvis hinandens modsætninger. Der er allerede et sæt af værktøjer i planloven, som kommunerne kan bruge til at sikre kulturarv, bygningsværdier og kulturlandskaber. Men mange kommuner underudnytter i vidt omfang værktøjerne, og de spiller sig dermed muligheder af hænde.

For kulturarv og bevaringsindsats er lokalplanlægningen en helt central del af planloven. I lokalplanerne kan bevaringsbestemmelser pålægges de enkelte ejendomme med en bindende retsvirkning, og med gode lokalplanbestemmelser forpligtes og forenkles kommunernes fremtidige administration. En lokalplan tilvejebringes oftest forud for større byggerier eller arealændringer. Men loven siger, at andre forhold også kan lede til udformningen og vedtagelsen af en lokalplan, for eksempel hvis kommunen eller andre aktører ønsker at opprioritere kulturhistoriske bevaringsformål.

En samlet planlægning

Tønder Kommune fik besked af A.P.Møller-fonden om at udarbejde en detaljeret bevarende lokalplan for Ballum. Uden plan, ingen millionstøtte. Planer giver langsigtet investeringssikkerhed for både dem, som vil støtte og bygge, og for naboerne.

Bycentre af alle størrelser har gennem de senere år været udsat for en funktionstømning med negative effekter for bygningsbevaringen. Kommunerne bør ikke skyde ansvaret fra sig ved at henvise til øget e-handel. Planlovsændringerne i 2017 har desværre forceret den katastrofale udvikling. Bestemmelserne om butiksstørrelser og "aflastningscentre" – begrebet gav mening i 1970'erne, men ikke nu – fremskynder bycentre-nes deroute. Detailhandels- og serviceudviklingen kan ikke ses isoleret for bycentre, men er en del af en overordnet bymønsterplanlægning. Tilladelsen til et nyt supermarked ved indfaldsvejen er med til at trække liv ud af bycentret. Kommunerne bør samarbejde med grundejere og butikks-

indehavere om kulturhistorisk følsomme funktions-skift, opgradering, mageskifter mv.

Utålmodige borgere

Mange dispensationer fra en gældende plan kan enten være tegn på, at planen bør fornys, eller at forvaltningspraksis er på en glidebane. Borgerne går til pressen, går viralt eller overbelaster klagesystemet, hvis de mener, at kommunen ikke tager regler og planer alvorligt, og hvis det går ud over kulturarven. Der er mere end nogensinde brug for seriøs og dyb plankapacitet, transparens og armslængde.

Læs mere

portal.findresearcher.sdu.dk/da/persons/hjalager/publications/

DEBAT

Af professor
Anne-Mette Hjalager,
Syddansk Universitet